

Planter, Kvæg

Tørke: Sådan prioriterer du vand til markvanding

Den nuværende tørkesituation gør det nødvendigt med en hård prioritering af hvilke marker og afgrøder, der skal have det vandingsvand, der er mulighed for at anvende.

Viden om

Antal sidebesøg: 180



Både vandingstilladelserne og vandingskapaciteten sætter grænser for, hvor meget der kan vandes. Valg af vandingsstrategi kan desuden betyde meget for, hvor stort merudbytte og hvor god økonomi man får for at vande. Derfor er prioritering af vand til markvanding en meget vigtig opgave, specielt med det aktuelle tørkeniveau, hvor ingen bedrifter kan markvande så meget som de gerne ville.

10 tips til prioritering af vand til markvanding ved tørke

1: Vand højværdiafgrøder frem for andre afgrøder

Det gælder om at få det størst mulige økonomiske afkast af det vand, der anvendes. Derfor er det indlysende at prioritere afgrøder af høj værdi over andre afgrøder. Priorité at vande højværdiafgrøderne optimalt frem for at tildele mindre vand til flere afgrøder.

2: Prioriter vanding af afgrøder og marker med højt udbyttepotentiale

Merudbyttet pr. mm vandingsvand, der tildeles, kan variere meget afhængig af bl.a. graden af tørkestress og afgrødens vækstfase; men derudover vil merudbyttet typisk være proportionalt med afgrødens udbyttepotentiale. Derfor får man mest ud af at vande de afgrøder og marker, der har det bedste udbyttepotentiale. Fravælg marker og afgrøder med lavere udbyttepotentiale helt. Se også figur 1.

3: Hold afgrøder i kritisk vækstfase velforsynet med vand

Afgrøderne er generelt mest følsomme for tørke i perioden omkring blomstring. Det største merudbytte pr. mm får man derfor ved at holde afgrøderne velforsynet med vand i denne periode. Bælgsædsafgrøder som hestebønne og markært er særligt følsomme for tørke lige op til og under blomstringen.



4: Fortsæt vanding til udbyttet er sikret

Et af de vanskeligste spørgsmål at svare på i forbindelse med prioritering af vanding er, hvor længe det kan betale sig at fortsætte med at vande en afgrøde. Når man har valgt at vande en afgrøde, så har man investeret en masse ressourcer i den og skabt grundlaget for et godt udbytte. Derfor er det vigtigt ikke at stoppe for tidligt, hvis tørken fortsætter.

I kornafgrøder er den generelle anbefaling, at det kan betale sig at vande, indtil kernernes indhold bliver tørt (ikke mælket). Men det er ikke sikkert man skal og kan fortsætte så længe, hvis vandingstilladelsen ikke giver mulighed for det eller hvis andre afgrøder kan betale mere for en vanding. I afgrøder, der er vandet, må det generelt tilrådes at holde afgrøden velforsynet med vand i mindst de første 2-3 uger efter blomstring.

5: Undgå sjatvanding – vand afgrøderne optimalt

Det kan være fristende at vande så mange marker som muligt for at holde afgrøderne grønne. Det giver dog typisk ikke det bedste udbytte samlet set, hvis det betyder, at afgrøderne bliver vandet for lidt og for sent. De vandede afgrøder skal holdes i kontinuert vækst.

Man skal prioritere hårdt og så vande de valgte afgrøder og marker optimalt. Ved for sen og for lidt vanding (sjatvanding), sker der ofte det, at afgrøden forbliver i tørkestress. Merudbyttet for at vande bliver da for lille.

Læs også: [Regneark beregner økonomien i markvanding](#)

6: Vanding af afgræsningsmarker

Økologiske kvægbrug og andre, som er afhængige af, at der er græs til dyrene på afgræsningsmarkerne, er nødt til at prioritere at vande dem. Man skal dog være opmærksom på, at græsvæksten går i stå ved høje temperaturer (over ca. 25 grader C). Derfor risikerer man at få meget lidt udbytte for vandingsvandet i varme perioder.

7: Vanding af slætgræs

Kløvergræs og græs har en evne til kompensatorisk vækst. Det betyder, at lave udbytter på grund af tørke før 1. eller 2. slæt, kan – under de rette vækstforhold – kompenseres af højere udbytter senere i vækstsæsonen. Når vandingskapacitet og vandingstilladelse er utilstrækkelig, så kan det være en god strategi helt at undlade vanding til 2. slæt. Og så til gengæld vande optimalt mellem 2. og 3. slæt eller senere.

Ulempen ved at lade græsmarkerne tørre helt ud er, at det kan skade kløverbestanden og medføre, at græsmarken skal lægges om. Derfor skal man, hvis der er vand nok til det, prioritere at vande 1. års græsmarkerne og marker med det største udbyttepotentiale.

8: Udlægsmarker vandes med små vandmængder

Vanding vil under en alvorlig tørke ofte være nødvendig for at udlægget overlever. Udlægget har fra starten ringe roddybe og lav rodtæthed. Derfor kan det være nødvendigt med hyppige vandinger med små vandmængder.

9: Majshelsæd

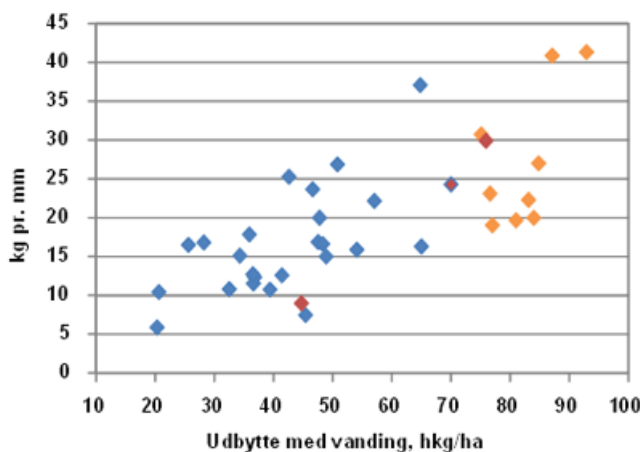
I tørkeår er det varmere og mere solrigt end normalt. Derfor har majs typisk et stort udbyttepotentiale i tørkeår, hvis den holdes velforsynet med vand via vanding. Majs trives ved høje temperaturer modsat græs. Derfor er det vigtigt at prioritere, at der er vand til at vande majshelsæden.

Hvis det er muligt, så bør majs holdes velforsynet med vand allerede nu og indtil perioden efter blomstring for at udnytte det gode udbyttepotentiale. Merudbyttet pr. mm vandingsvand vil ofte være langt større i majs end i græs.

10: Kartofler

Det skal selvsagt prioriteres at holde kartofler velforsynet med vand, fordi det er en afgrøde med høj værdi. Vær opmærksom på, at når jorden bliver meget tør i overfladen, så bliver den vandskyende (repellerende effekt). Derfor risikerer man, at vandingsvandet løber ned mellem kammene og jorden i kammene forbliver helt tør.

Hyppig vanding med små vandmængder går ud over vandingskapaciteten, men det kan være nødvendigt for at sikre en god opfugtning af jorden i kammene og undgå for stort vandspild.



Emneord

Markvanding

Produktionsøkonomi

Tørke

Økonomi og ledelse

Tema: Tørke – hvad kan du gøre?

Landbruget er efter et usædvanligt koldt forår nu også ramt af tørke med foreløbigt meget lidt udsigt til regn. Her på siden finder du information, der fortæller dig, hvad du kan gøre, hvis dit landbrug er ramt af tørke.

Publiceret: 10. juni 2023

Opdateret: 10. juni 2023

Vil du vide mere?

**Søren Kolind Hvid**

Landskonsulent, Gødskning

SEGES

skh@seges.dk

+45 2372 0822

Støttet af**Promille**afgiftsfonden for landbrug

SEGES Innovation P/S	Tlf.	8740 5000
Agro Food Park 15	Fax.	8740 5010
8200 Aarhus N	Email	info@seges.dk